

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1961.

28 juin 1961.

PROPOSITION DE LOI

tendant à assurer à l'agriculture une parité
avec les autres secteurs de l'économie.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — Situation du secteur agricole.

La stabilité et le progrès économique et social d'un pays ne sont assurés que dans la mesure où tous les secteurs de base participant à l'essor national bénéficient équitablement des avantages matériels et moraux résultant du travail commun.

Or, telle n'est pas — loin de là — la situation de l'agriculture belge.

Depuis le retour à la liberté des transactions en 1948, le revenu global net de l'agriculture est en stagnation au niveau moyen de 21,5 milliards de francs alors que les frais de production ont augmenté de 48 %.

Cette situation revêt toute son ampleur lorsqu'on constate d'autre part :

— un accroissement remarquable de la valeur brute de la production agricole passant de 41 milliards de francs en 1948 à 51 milliards en 1958;

— une productivité par personne active passant de l'indice 128 en 1948 à l'indice 209 en 1957, soit une augmentation de 60 %;

— un classement de l'agriculture belge aux premières places du palmarès de la production et de la productivité agricole de l'O. E. C. E.

La dégradation de l'agriculture nationale est révélée par d'autres indices :

a) la participation de l'agriculture au revenu national (pour 1/8 de population active et 1/8 des capitaux engagés) s'est progressivement réduite de 8,5 % en 1948 à 5,7 % en 1958, soit un peu plus de 1/20^e du revenu national.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1961.

28 JUNI 1961.

WETSVOORSTEL

ertoe strekkende de landbouw op gelijke voet
te plaatsen met de andere bedrijfssectoren.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. — Toestand in de landbouwsector.

De stabiliteit en de economische en sociale vooruitgang van een land zijn slechts mogelijk voor zover alle basissectoren die bij 's lands opgang zijn betrokken, een billijk aandeel hebben in de materiële en morele voordelen van de gemeenschappelijke inspanning.

Dat kan nu niet precies van de Belgische landbouwsector worden gezegd, integendeel!

Sedert de terugkeer tot de vrije handelstransacties in 1948, is het globale netto-inkomen van de landbouw blijven staan op het gemiddelde niveau van 21,5 miljard frank, terwijl de produktiekosten met 48 % zijn verhoogd.

De volle draagwijdte van deze toestand beseft men, als men anderzijds nagaat :

— dat de bruto-waarde van de landbouwproduktie merkkelijk is gestegen, te weten van 41 miljard in 1948 tot 51 miljard in 1958;

— dat de produktiviteit per actief persoon van coëfficiënt 128 in 1948 gestegen is tot coëfficiënt 209 in 1957, of een verhoging met 60 %;

— dat de Belgische landbouw een vooraanstaande plaats inneemt op de lijst van de landbouwproduktie en -produktiviteit van de bij de O. E. E. S. aangesloten landen.

De achteruitgang van de Belgische landbouw blijkt nog uit andere gegevens :

a) het aandeel van de landbouw in het nationaal inkomen (1/8 van de actieve bevolking en 1/8 van de vastgelegde kapitalen) is van 8,5 % in 1948 geleidelijk gedaald tot 5,7 % in 1958, wat neerkomt op iets meer dan 1/20 van het nationale inkomen.

b) *le faire-valoir direct* a régressé.

Les index agricoles dénotent (par rapport à 1952-1953 = 100) pour les prix de vente des produits 94,3; pour les frais de production 119,6 soit une position de disparité de $94,3 \times 100$

$\frac{119,6}{94,3} = 78,8$ se traduisant par un mali annuel d'environ 5 milliards de francs.

II. — Situation des autres secteurs de base.

Face à la détérioration constante du pouvoir d'achat du secteur agricole, on constate cependant une augmentation dans les autres secteurs notamment :

le revenu national a évolué de 255 milliards, en 1948, à plus de 400 milliards de francs en 1958, soit une augmentation de 55 %;

les rémunérations des salariés et appointés sont passées de 133 milliards en 1948 à 235 milliards en 1958, soit une augmentation de 76 %;

les intérêts, loyers, dividendes et tantièmes se sont accrus de 130 %;

les revenus des professions libérales ont progressé de 64 %.

III. — Cause de la disparité agricole.

Les principales raisons de cette situation dangereuse pour l'agriculture et le pays résident principalement dans ces deux faits d'ordre général :

a) une insurmontable distorsion de possibilités, de caractère organique, entre l'agriculture confrontée avec des éléments naturels, travaillant la matière vivante, et l'industrie travaillant des matières inertes;

b) un dumping généralisé pratiqué par tous les pays en présence des excédents agricoles mondiaux par rapport aux débouchés solvables.

Dans un cadre plus concret, on constate, en outre, une augmentation constante des prix des biens et services nécessaires à la production agricole, conséquence des indexations de salaires auxquelles les producteurs agricoles ne participent pas.

L'apport de la science et de la technique, tant dans les domaines de la production et de la productivité que dans l'organisation des achats et des ventes, n'a pu compenser l'augmentation du coût des productions.

L'insuffisance des pouvoirs et des moyens mis à la disposition de la politique agricole apparaît également dans le budget du Département de l'Agriculture oscillant depuis des années aux environs d'un pour cent du budget général.

Sans mésestimer les efforts réalisés depuis la libération, on doit constater que le secteur agricole, en Belgique, n'a pas atteint un niveau de développement social et économique égal, voire simplement comparable à celui des autres activités de base du pays, compte tenu du travail presté et des capitaux engagés.

L'échec des méthodes employées jusqu'à ce jour apparaît dans la chronologie des faits :

b) *de eigen exploitatie* is achteruitgegaan.

De coëfficiënten van het landbouwbedrijf (basiscoëfficiënt 100 voor 1952-1953) zij respectievelijk : voor de verkoopprijzen van de landbouwprodukten : 94,3; voor de produktiekosten : 119,6; er is hier dus een dispariteit van $93,4 \times 100$

$\frac{119,6}{94,3} = 78,8$ wat een jaarlijks nadelig saldo van ongeveer 5 miljard frank vertegenwoordigt.

II. — Toestand van de andere basissectoren.

Tegenover de bestendige achteruitgang van de koopkracht in de landbouwsector stelt men nochtans een verhoging in de andere sectoren vast :

het nationaal inkomen is van 55 miljard in 1948 gestegen tot 400 miljard in 1958, of een vermeerdering van 55 %;

de lonen van werknemers en bedienden verhoogden van 133 miljard in 1948 tot 235 miljard in 1958, of met 76 %;

de interesten, huurprijzen, dividenden en tantièmes zijn met 130 % gestegen;

de inkomsten van de vrije beroepen stegen met 64 %.

III. — Oorzaken van de achterstand van de landbouwsector.

De voornaamste oorzaak van deze voor de landbouw en het land gevaarlijke toestand dient hoofdzakelijk gezocht in de volgende twee algemene verschijnselen :

a) een onoverkomelijke ongelijkheid, van structurele aard, tussen de landbouw die tegenover de natuurkrachten staat en met levend materieel moet werken, en de industrie, die met inerte stoffen werkt;

b) een algemene dumping, toegepast door alle landen ter wereld die landbouwvoorschotten hebben tegenover de solvabele afzetgebieden.

In een meer concreet kader constateert men voorts een constante stijging van de voor de landbouwproductie vereiste goederen en diensten ten gevolge van de koppeling van de lonen aan het indexcijfer waaraan de producenten in de landbouwsector niet deelnemen.

De verworvenheden van wetenschap en techniek, zowel inzake produktie en produktiviteit als inzake de koop- en verkoopsorganisatie hebben de stijging van de produktiekosten niet kunnen opvangen.

De ontoereikende ter beschikking van het landbouwbeleid gestelde voorzieningen en middelen blijkt ook uit de begroting van het departement van landbouw, welke sedert jaren om één percent van de algemene begroting schommelt.

Zonder te onderschatten wat sedert de bevrijding is tot stand gebracht, moet toch worden vastgesteld dat de Belgische landbouwsector, rekening gehouden met de gepresterde arbeid en het geïnvesteerde kapitaal, nog geen gelijk of zelfs vergelijkbaar sociaal en economisch ontwikkelingspeil heeft bereikt als de overige fundamentele takken van de bedrijvigheid in ons land.

Het falen van de tot dusverre aangewende methoden blijkt uit de chronologie van de feiten :

a) *De 1948 à 1955 :*

Au sortir de la guerre et au retour à la liberté des transactions en 1948, on demanda à l'agriculture une augmentation de production et de productivité.

C'était là une participation logique de l'agriculture au redressement économique et à la restauration nationale.

Le même effort fut, du reste, demandé aux salariés et à l'industrie.

L'agriculture augmenta considérablement sa production assurant à plus de 80 % la couverture des besoins alimentaires d'une population parmi les plus denses du monde. L'accroissement de productivité fut remarquable mais le revenu net agricole resta stagnant au niveau moyen de 21,5 milliards alors que les autres revenus industriels, salariés et professions libérales augmentèrent.

b) *Depuis 1956 :*

Les efforts du travail de tous aboutissent à un double résultat : le revenu national est en remarquable accroissement et l'index général des prix de détail du royaume en baisse heureuse et significative.

C'est alors que les organismes syndicaux réclamèrent une participation aux profits de la haute conjoncture.

On assista à une redistribution du revenu national sous forme de réduction du temps de travail et d'augmentation des salaires minima.

Cependant, l'agriculture, avec ses revenus stagnants, ne participa pas aux bénéfices des années de haute conjoncture.

C'est en vain que certains prétendraient assurer la rentabilité de l'agriculture par la seule augmentation du pouvoir d'achat du consommateur : cette théorie ne pourrait guère valoir que pour des pays sous-alimentés.

Mais dans notre pays de haut standing, si on observe quelques substitutions dans le régime alimentaire de la population, la consommation globale n'augmente pas.

On peut observer par contre, pour la seule année 1956, une augmentation de 6 milliards pour les dépenses de confort et de loisirs.

* * *

La situation critique de l'agriculture n'est pas propre à la Belgique et nous avons déjà signalé que nous sommes victimes des mesures de protection prises par les autres pays.

Il n'en est pas moins regrettable que les producteurs agricoles apparaissent comme d'éternels quémandeurs toujours insatisfaits.

Les auteurs de la présente proposition estiment que c'est au Gouvernement à faire annuellement le point de la situation de l'agriculture et, lorsqu'il aura constaté et mesuré son infériorité vis-à-vis des autres secteurs de l'économie, de prendre les mesures qui s'imposent pour la redresser.

C'est l'objet de la présente proposition qui tend, comme cela s'est fait dans d'autres pays, à donner au Gouvernement les pouvoirs nécessaires pour :

a) compenser les distorsions des possibilités de caractère organique que subit l'agriculture par rapport au secteur industriel;

b) pallier les conséquences qui s'exercent sur les prix de revient agricoles du fait de la politique économique et sociale consentie à d'autres secteurs;

a) *Van 1948 tot 1955 :*

Na de oorlog en de terugkeer in 1948 naar de vrijheid inzake transacties verwachtte men in de landbouwsector een opvoering van de produktie en van de produktiviteit.

Dit zou de logische bijdrage van de landbouw zijn geweest tot de economische heropleving en het nationaal herstel.

En zelfde inspanning werd trouwens van de loontrekken en de industrie gevraagd.

De landbouw voerde zijn produktie in aanzienlijke mate op en slaagde erin 80 % van de voedingsbehoeften te dekken van een bevolking welke één van de dichtste ter wereld is. De opvoering van de produktiviteit was opmerkelijk, doch het netto-landbouwkomen blijft stagneren op het gemiddelde peil van 21,5 miljard, terwijl het inkomen van de industrie, de loontrekkenden en de vrije beroepen gestegen is.

b) *Sedert 1956 :*

Het werk van alles leidt tot een tweevoudig resultaat : het nationaal inkomen is opvallend gestegen en het algemeen indexcijfer van de kleinhandelsprijsen van het Rijk is gelukkig aanzienlijk gedaald.

Toen vroeg de vakbeweging een aandeel in de baten van de hoogconjunctuur.

Het nationaal inkomen werd herverdeeld in de vorm van een werktijdverkortung en een verhoging van de minimumlonen.

De landbouw, waar het inkomen stagneerde, had derhalve geen aandeel in de baten van de hoogconjunctuur-jaren.

Vergeefs zouden sommigen de rendabiliteit van de landbouw willen bevorderen door alleen de koopkracht van de consument te verhogen : die theorie zou alleen voor ondervoede landen kunnen gelden.

In een land met zo hoge levensstandaard als het onze, constateert men wel enige wijzigingen in de voedingsgewoonten van de bevolking, maar de globale consumptie stijgt evenwel niet.

Daarentegen stelt men vast dat alleen in 1956 voor confort en vrije tijdsbesteding 6 miljard meer zijn uitgegeven.

* * *

De kritieke toestand van de landbouw is geen speciaal Belgisch verschijnsel en wij hebben er reeds op gewezen dat wij het slachtoffer zijn van de door andere landen genomen beschermende maatregelen.

Betreurenswaardig moet het niettemin heten dat de landbouwproducenten aldus de indruk wekken eeuwige querulanten te zijn.

De auteurs van dit voorstel zijn van mening dat de Regering jaarlijks het bestek van de toestand van de landbouw dient op te maken en, na zijn achterstand ten opzichte van de overige sectoren van de economie te hebben vastgesteld en gemeten, de voor het herstel onontbeerlijke maatregelen zal moeten bevorderen.

Zoals in andere landen is gebeurd beoogt dit voorstel aan de Regering de nodige bevoegdheden toe te kennen ten einde :

a) de distorsies van de mogelijkheden van organieke aard te compenseren waaraan de landbouw ten opzichte van de industriële sector is onderworpen;

b) de gevolgen te verhelpen welke het aan de overige sectoren toegestane economische en sociale beleid voor de kostprijzen in de landbouw medebrengt;

c) porter au même niveau que celui des autres activités comparables, la situation économique et sociale des personnes employées dans le cadre des exploitations familiales et ce, dans une mesure compatible avec leur utilisation judicieuse;

d) mettre en œuvre cette charte nationale devant assurer la parité à l'agriculture, en collaboration entre le Gouvernement et les organisations agricoles représentatives.

Les mots « Agriculture belge » doivent être mis *sensu lato* et comprennent tout le secteur agricole, notamment l'horticulture.

Des dispositions législatives semblables à la présente proposition existent en Allemagne occidentale, notamment depuis 1955 et ont donné les résultats les plus réconfortants.

c) de de economische en sociale toestand van de in het kader van de familiale bedrijven tewerkgestelde personen op het niveau te brengen dat werd bereikt in de overige vergelijkbare takken van bedrijvigheid, en zulks in een mate welke met hun oordeelkundig gebruik verenigbaar is;

d) dit nationaal handvest ter garanderen van de pariteit aan de landbouw ten uitvoer te leggen in overleg tussen de Regering en de representatieve landbouworganisaties.

De termen « Belgische landbouw » dienen *sensu lato* te worden opgevat en omvatten de gehele landbouwsector, o.a. de tuinbouw.

Wettelijke voorzieningen in de aard van dit voorstel bestaan met name in de Duitse Bondsrepubliek sedert 1955 en hebben uiterst bevredigende resultaten opgeleverd.

J. DISCRY.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

En vue de porter progressivement, mais dans un délai maximum de deux ans, au même niveau que celui des autres activités comparables, la situation économique et sociale de l'agriculture, le Ministre de l'Agriculture présentera chaque année, avant le premier juin, un rapport sur la situation de l'agriculture et un état comparatif de cette dernière avec la situation de l'industrie et du salariat.

Cette situation sera établie, d'une part, en tenant compte des statistiques globales dressées pour l'ensemble du Royaume et, d'autre part, suivant les bilans d'exploitations particulières dont le nombre sera fixé par le Ministre de l'Agriculture.

Art. 2.

A ces fins, le Ministre de l'Agriculture dressera annuellement un inventaire général des biens investis dans l'exploitation agricole en Belgique, et des apports de l'agriculture à l'économie nationale.

Cet inventaire comportera également tous les éléments nécessaires à faire apparaître :

- a) les revenus et dépenses des exploitations agricoles;
- b) la rémunération adéquate du chef d'entreprise;
- c) le salaire des membres de la famille employés dans l'exploitation, dans la mesure de prestations normales et justifiées à temps plein, ou des ouvriers et ce en comparaison avec le salaire des autres catégories professionnelles;
- d) l'intérêt normal du capital investi et du fonds de roulement nécessaire;
- e) l'évolution du revenu agricole global comparée à celle du revenu national et des autres grands secteurs industriels et salariés.

Le rapport précisera en outre :

les moyens et dispositions prises ou à prendre par le Gouvernement en vue de la réalisation, dans les délais

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

Ten einde de economische en sociale toestand van de landbouw geleidelijk, doch binnen een termijn van twee jaar, op te voeren tot het niveau van de andere, daarmee te vergelijken bedrijfssectoren, zal de Minister van Landbouw ieder jaar en vóór één juni, een rapport over de toestand van het landbouwbedrijf indienen alsmede een vergelijkende staat betreffende deze toestand en die van de nijverheid en van de arbeid in loondienst.

Daarbij zal rekening worden gehouden, enerzijds, met de globale statistieken opgemaakt voor het gehele Rijk en, anderzijds, met de balans van verschillende privé-bedrijven, waarvan het aantal door de Ministers van Landbouw zal worden vastgesteld.

Art. 2.

Ten dien einde zal de Minister van Landbouw ieder jaar een algemene inventaris opmaken van de kapitalen geïnvesteerd in het Belgisch landbouwbedrijf en van het aandeel van de landbouw in 's lands economie.

In deze inventaris zullen ook worden opgenomen alle gegevens noodzakelijk voor de vaststelling van :

- a) de inkomsten en uitgaven van de landbouwbedrijven;
- b) de passende beloning van het bedrijfshoofd;
- c) het loon van de gezinsleden die in het bedrijf werkzaam zijn, in zover het normale en verantwoorde full time prestaties betreft, of van de arbeiders, vergeleken met het loon van de andere beroepsklassen;
- d) de normale interest van het geïnvesteerd kapitaal en van het nodige exploitatiekapitaal;
- e) de evolutie van het globale landbouwinkomen vergeleken met de evolutie van het nationale inkomen en van het inkomen van de andere grote industrie- en loonarbeidsectoren.

Het rapport zal nader omschrijven :

de middelen en maatregelen die de Regering heeft genomen of nog moet nemen met het oog op de econo-

prévus, de la parité économique et sociale à assurer à la production agricole.

Les crédits nécessaires seront inscrits au budget de l'Agriculture.

Art. 3.

Dès que la parité faisant l'objet de la présente proposition sera atteinte, le Roi prendra toutes mesures utiles pour en assurer le maintien en corrélation avec le revenu national, les revenus industriels et ceux du salariat, le prix des biens et services nécessaires à la production agricole et l'indice des produits non alimentaires et des services repris à l'indice général du Royaume.

Art. 4.

L'Institut Economique Agricole, créé par l'arrêté royal du 20 juin 1960, auprès du Ministère de l'Agriculture, est chargé de réunir les éléments nécessaires à l'application de la loi.

Le Ministre de l'Agriculture prendra l'avis du Conseil Supérieur de l'Institut Economique Agricole prévu à l'article 5 de l'arrêté du 22 juin 1960.

Art. 5.

Les services et personnes chargés des enquêtes et comptabilités sont soumis au secret.

15 juin 1961.

misce en sociale gelijkstelling van de landbouwproductie binnen de gestelde termijn.

De nodige kredieten zullen op de begroting van Landbouw worden uitgetrokken.

Art. 3.

Zodra de door het onderhavig voorstel beoogde gelijkstelling bereikt is, neemt de Koning alle passende maatregelen om de overeenstemming te verzekeren met het nationale inkomen, het inkomen van de industrie en van de loonarbeid, de prijs van de voor de landbouw noodzakelijke goederen en diensten, en het indexcijfer van de niet tot de levensmiddelensector behorende produkten en diensten opgenomen in het algemeen indexcijfer van het Rijk.

Art. 4.

Het Economisch Landbouwinstituut, bij het Ministerie van Landbouw, opgericht bij koninklijk besluit van 20 juni 1960, is ermee belast de nodige gegevens te verzamelen met het oog op de toepassing van de wet.

De Minister van Landbouw zal het advies inwinnen van de Hoge Raad van het Economisch Landbouwinstituut waarvan sprake in artikel 5 van het besluit van 22 juni 1960.

Art. 5.

De met de enquêtes en met de boekhouding belaste diensten en personen zijn verplicht tot geheimhouding.

15 juni 1961.

J. DISCRY,
M. JACQUES,
A. DE NOLF,
R. LEFEBVRE,
J. DUPONT,
G. LOOS.